

Slutuppgift till "Unga, sex och internet"

Hur kan Ung Resurs använda sociala media i arbetet med ungdomar?

Bakgrund:

Ung Resurs är en verksamhet i Motala kommun som startade som ett myndighetsövergripande projekt 2005 mellan skola, socialtjänst och arbetsmarknadsenhet. Projektet har sedan två år tillbaka blivit en permanent metod i ordinarie verksamhet att arbeta efter som ska genomsyra allt arbete vi gör tillsammans. Målgruppen är ungdomar 16-25 år. Syftet är i huvudsak att ;

- Motverka ungdomsarbetslöshet och (permanent) utanförskap.
- Minska rundgång och fånga upp de ungdomar som faller mellan stolarna.
- Initiera/samordna nödvändiga kringkontakter för ungdomens väg mot ett självständigt vuxenliv.
- Ansvara för kommunens uppföljningsansvar samt utveckla metoder för den samma.
- Att skapa kreativa metoder att nå de mest utsatta ungdomarna i målgruppen och hitta motiverande, flexibla och individuella aktiviteter.

Ung Resurs arbete har varit framgångsrikt på många plan med gott stöd av våra politiker och chefer. Ungdomsstyrelsen har också varit en viktig part framför allt vad gäller kunskaps- och metodutveckling, bland annat genom det Navigator Centrum nätverk Ung Resurs varit delaktig i sen starten för snart tre år sen.

Aktuell situation våren 2010

I uppdraget att hitta, motivera och upprätthålla kontakt och dialog med målgruppen har Ung Resurs de första åren använt sig av traditionella verktyg, t ex telefon, brev och annons i dagstidningar.

Så småningom mycket sms med de ungdomar vi redan fått kontakt med genom ovanstående metoder eller via kollegor på skola, socialtjänst, arbetsförmedling och landsting.

De senaste året har Ung Resurs börjat använda Facebook som ett sätt att få kontakt, lämna meddelanden om nya besökstider mm. Att vi börjat använda Facebook i jobbet har varit av rent praktiska skäl och utan någon större eftertanke eller diskussion., Men det är där vi får tag på och kontakt med framför allt de mest svårnådda. Detta har vi gjort eftersom vi anser att det är ett sätt att genomföra vårt grunduppdrag, trots att det egentligen råder "Facebook- förbud" på kommunen . Först i början av 2010 informerade vi vår ledningsgrupp om att Ung Resurs var en person på Facebook som ungdomarna kunde adda som vän samt varför vi såg det effektivt.

Ledningsgruppen bad oss skriva ner något kortfattat om Ung Resurs användande av Facebook i jobbet och skicka till IT- enheten på kommunen, vilket gjordes för något halvår sen.

I korthet beskrevs användandet av sociala medier för ;

- Meddelanden till ungdomarna om missade och nya tider för besök/annat i Ung Resurs verksamhet
- Komplement till mobilen som ungdomarna ibland tappar, ej har laddat, inga pengar på etc.
- Ibland som informationskälla då oro för någon ungdom som uteblivit och ej går att få kontakt med och vi överväger ett hembesök. Om han/hon då var inloggad för en timme sen och verkade OK så känns det inte så akut, eller så blir det tvärt om.

Det blev ingen respons på denna information och frågan har inte varit uppe för diskussion igen, varken på någon arbetsgrupp eller ledningsgrupp. Att vi som anställda om än med olika professioner och bakgrund använde oss av Facebook på samma sätt och i samma syfte kändes självklart.

Ovanstående, liksom vetskapen om att vi är i olika ålder och med varierande vana vid olika sociala medier fanns men var inget vi pratade om än mindre analyserade och diskuterade.

Analys och diskussion utifrån kursen av hur Ung Resurs kan använda sociala medier framöver:

Känslan av okunskap, troliga fördomar och en vilja till ökad förståelse för ungdomars användande av sociala medier gjorde att jag och en kollega, båda socialsekreterare i Ung Resurs, anmälde oss till kursen "Unga, sex och internet". Eftersom vi jobbar med ungdomar som är utsatta på många andra livsområden hade vi en föräning om, vilket också bekräftades under kursen, att denna grupp var i hög risk för sexuell exploatering på nätet också.

Det viktigaste och mest användbara för mitt arbete jag lärt mig och/eller fått vidimerat under kursen har varit;

- Sociala media är ungdomarnas arena.

När vi som professionella/vuxna ger oss ut på t ex Facebook, där många i Ung Resurs målgrupp finns en stor del av dagen, bör följande beaktas;

- Att detta forum är att se som en virtuell arena, precis som Cecilia Löfberg skriver om i sin bok, "Möjligheternas arena", s. 17. En arena som kan användas på olika sätt och i olika syften och är en kommunikations arena tillgänglig för alla oberoende av klass, kön eller fysisk lokalitet.
- Den relativa anonymiteten och ett icke förkroppsligande, skapar andra förutsättningar för samspel, "Möjligheternas arena" s. 47.
- Att personer i min ålder, 50 år, kommer, precis som Prensky 2001, referat i Josefin Grändes och Johnny Lindqvists "ses offline" s.9, beskriver, alltid vara "turister" i de sociala medierna. Ungdomarna är "lokalbefolkningen" som är uppväxta med denna arena till informations- och kunskaps utbyte, vänskap, relationer mm. Vi vuxna måste kanske som "turister" lära oss ett nytt språk och en ny kultur för att till fullo förstå vad det är vi tittar på.
Detta ger, i mina ögon, ett sympatiskt och mer jämbördigt möjligt relation till ungdomen. I stället för att bara vara i en traditionellt underlägsen "klient/elev"- position kan rollerna bli ombytta. Ungdomen får bli läraren och vi professionella/vuxna eleven.

Kursen har haft flera föreläsare, bl a Elza Dunkels och Carl-Göran Svedin, som påtalat den stora frånan av vuxna på nätet, att sällan eller aldrig få möjligheten att reflektera och diskutera olika situationer och fenomen med någon erfaren person. Detta ser jag som ett mycket starkt skäl för både vuxna och professionella att lära mer och bli mer aktiv på ungdomarnas arena.

Det händer allt oftare att Ung Resurs personal får frågor från ungdomarna kring vad som är lagligt och inte när man blir hotat via sms/på sociala media, ens bilder dyker upp i oönskade sammanhang, mm. Man undrar om vad som går/lönar sig att anmäla till polisen och hur det går till, vad som händer sen.. Både genom föreläsning och litteratur, t ex i "men fråga mig bara" från Ungdomsstyrelsen, s.27- 29 har vissa svar givit. Lagstiftningen är ju tydligast när det gäller ungdomar under 15 år, men även Ung Resurs målgrupp, fram för allt de som är under 18 år, har ett ganska starkt stöd i Brottsbalken, 6 kap 8§, i alla fall då någon form av ersättning förekommit. Även krig sexuell grooming och den process som leder fram till detta beskrivs enkelt och tydligt i boken
Även om utbildningen bara tangerat lagstiftningen inom området så vet jag efter kursen var jag kan leta efter fler svar och har i alla fall lite kunskap att bemöta frågor inom ett område som jag vet många unga är bekymrade över..

Att arbeta medvetet och strukturerat med sociala media i delar av Ung Resurs arbete kan jämna ut maktbalansen i mötet med den unge och förbättra dialogen. Förhoppningsvis kan det på sikt också leda till att den unge känner större motivation och delaktighet i både sin egen men också andra ungdomars livssituation.

- Att inte överdramatisera problemet med ungdomars användandet av Facebook / sociala media.

Det är en informations-, kontakt- och kunskaps- arena som många andra. Både för egen del och när diskussionen kommer upp med kollegor på socialkontoret, skolan mm så blir perspektivet att det är nytt, okänt och potentiellt farligt. Visst måste vi, precis som när det gäller andra informationskanaler, föra en diskussion om hur vi hanterar oväntad och eller alvarlig information vi får via sociala medier. Men frågan om du ska göra en anmälan till socialtjänsten eller inte är alltid ångestladdad oavsett hur du fått informationen.

Tvärt om finns det många fördelar och nya och spännande möjligheter. En ökad medvetenhet och kunskap om dessa men också om risker är angeläget att sprida till kollegor som arbetar med ungdomar och möter deras verklighet dagligen.

Framför allt är det angeläget att ha en pågående dialog med ungdomar vi möter om deras erfarenheter, förändringar som hela tiden pågår och där de flesta vuxna omöjligt kan hänga med. Vuxnas oro kring brist på integritet på nätet, att de flesta unga har en annan syn på vilken information man är villig att lämna ut och vad som ger status.

Detta beskrivs i "Ses offline" på sidorna 12 och 13. Författarna Josefin Grände och Johny Lindkvist diskuterar där att vi alla har nog någon gång velat presentera sig själv som någon annan, att tänja lite på sanningen, och fått en snabb och positiv bekräftelse. Skillnaden är att du idag via sociala medier har chansen att uppnå detta snabbare och upplevt anonymt och säkert. Författarnas inställning är att förbud och skrämsel inte lönar sig. Att däremot ha en dialog kring vem/vilka kan se bilden? Vill jag det? Vad vill jag visa och varför är det viktigt för mig? Kan jag ta bort/ändra?

Är du tveksam - lägg inte ut bilder och klipp.

Ur ett Ung Resurs perspektiv ger ovanstående kunskap en ökad möjlighet att förmedla en mer nyanserad bild av användandet av sociala medier i arbetet med ungdomar till både kollegor, chefer och politiker.

Att unga som är i riskzonen inom andra livsområden löper ökad risk även på nätet

Många i Ung Resurs målgrupp, ungdomar som är i risk för exkludering och är utsatta på många andra livsområden och situationer, löper större risk att fara illa på nätet. Detta kan gälla allt ifrån kränkningar, mobbing och hot till sexuell exploatering inklusive sex mot ersättning.

I boken "ses offline?" sidorna 54 – 56, beskriver Josefin Grände och Johny Linkvist detta så här; Ca 1-2 % av killar och tjejer på gymnasiet har erfarenhet av sex mot ersättning, fler killar än tjejer. Det är viktigt att undvika begreppet "prostitution" då ungdomar har svårt att relatera sina erfarenheter till ett så värdeladdat begrepp. Det blir lätt synonymt med schablonbilden av "gatu prostitution typ Malmskillnadsgatan" och där känner man inte alls igen sig.

De ungdomar som tagit emot pengar för sexuella tjänster skiljer sig enligt författarna på flera områden från ungdomar som inte gjort det. De har ett mer utagerande och gränsöverskridande beteende, sämre psykisk hälsa, svagare socialt nätverk och sämre relation till föräldrarna.

Detta bekräftas också av Jonsson, Warfvinge och Banck i "Barn och sexuella övergrepp" s. 51. Där påtalas att för barn/ungdomar som redan är multitraumatiserade utgör It ytterligare en arena för övergrepp och kränkningar.

Internet har blivit den nya och viktigaste arenan för erbjudande om och köp av sex. Författarna diskuterar också detta att ungdomars attityd till att erbjuda sex som ersättning kanske inte alltid är de vuxnas; 43% av unga mellan 16-25 år uppger att de tycker att det är OK att andra har sex mot ersättning om båda parterna är med på det. Killarna är mer positiva än tjejerna.

I boken ”Se mig” Ungdomsstyrelsen, s.25 , uppges att av ungdomar som erbjudit eller sålt sex mot ersättning har 4 av 5 utsatts för någon form av sexuella övergrepp.

Min reflektion blir att, då Ung Resurs målgrupp i hög grad är de redan utsatta och exkluderade, det antagligen är mer vanligt förekommande med någon typ av ”sex mot ersättning” och sexuell exploatering , än vad jag tidigare tänkt på eller veta om.

Efter kursen har jag också fått revidera min bild av vilka ungdomar som exploateras/exploaterar sig på nätet och att kanske nyansera bilden något. Tidigare tänkte jag på unga tjejer och som offer, nu vet jag att det förekommer än mer bland killar och att ungdomen själv ofta ser sig som självvald säljare.

Det viktiga tror jag, även här, är att försöka få igång en dialog, våga fråga och framför allt våga lyssna. Att inte överdramatisera bara för att det handlar om sociala media, för det förekommer en hel del IRL, ”drink mot flirt” på krogen t ex, Men å andra sidan vara observant på mående och förändrat och /eller beteende. Det förekommer att vi vet att en ungdom inte har några inkomster, avslag från socialkontoret, inget CSN och knappt någon familj eller nätverk, som ändå klarar hyra, mat, nöjen och ibland dyra kläder och mobiler. Så klart jag har undrat och frågat tidigare, men efter kursen kommer jag att vara mer observant, fram för allt med killarna.

Resilience- att frigöra kraft för att hantera svårigheter

Äntligen har jag fått en term för hur vi allt mer medvetet arbetar med ungdomar i Ung Resurs. Att inte bara ha fokus på vad som är problemet och förebyggande insatser för detta utan mer på hur vi kan främja ungdomars egna kraft, resurser och styrkor.

Både föreläsningen med Torbjörn Forkby, FOU, och boken ”Från snack till verkstad” gav många aha-upplevelser, framför allt vad gäller ovanstående men också perspektiv på samverkan, s. 77. Där lyfter författarna fram perspektivet hur olikheter, om de ses och erkänns som viktiga, vara fruktbara men också leda till strider om vems kunskaper och synsätt som är rätt eller viktigast.

Statushierarkier förekommer också och mycket känner igen i hur det var initialt när vi startade Ung Resurs och skulle lösa uppdraget gemensamt och tre engagerade personer med olika bakgrund skulle formulera en samsyn. Även om vi har en stabil grund att stå på idag så är det på intet sätt konfliktfritt och det kostar ibland på att konsekvent vända olika perspektiv och åsikter till något positivt.

Detta spänningsfält finns inom flera av våra uppdrag, bl a i diskussionen om i hur vi använder, och framför allt framöver ska använda Facebook och eventuellt andra sociala media i vårt arbete

På s. 33 diskuterar författarna begreppet resilience och dess möjlighet att förena förebyggande och främjande tänkande och kunna länka samman universella selektiva och indikerade insatser. Att sätta fokus på ungdomars kraft, positiva tillgångar och ge möjlighet att utveckla sina färdigheter ger möjlighet att växa in i ett allt större kunnande. Det gäller alltså att hitta och stärka skyddsfaktorer så som gör att ungdomen står bättre rustad att möta vuxenlivet alla krav.

I Ung Resurs har vi, förutom att vi har förhållningssättet i det enskilda mötet med ungdomar, senaste året prövat att starta en 6-veckors kurs vi kallat ”stärk dig”. Syftet är just att på olika livsområden tillsammans med ungdomarna i vår målgrupp, diskutera och ta reda på olika viktiga saker för att bättre orka hantera livets (små) jävligheter. T ex; stress och sömn, avslappning - hur kropp och själ hänger ihop, kärlek och relationer, ångest och fobier, mål och drömmar, kasam.

Stärk dig - kursen är ännu i ett utvecklingsstadium och det känns bra att fått bekräftat att det finns mer stöd i litteratur och forskning än vad vi i vårt vardagliga, pluralistiska förhållningssätt varit medvetna

om. Tanken har den senaste tiden också fötts om det kan vara fruktbart att på något sätt använda sociala media i ”stärk dig – kursen” eller som uppföljning av densamma.

Utveckling och förändring i Ung Resurs arbete med sociala media / Facebook

Som tidigare beskrivits har Ung Resurs personal i viss mån det senaste året använt sig av Facebook i arbetet med de ungdomar som ingår i uppdraget. Utifrån olika kompetenser, privat och yrkesmässiga, har vi agerat lite olika på denna nya arena.

Det har egentligen inte förekommit någon gemensam diskussion i personalgruppen om hur, när och på vilket sätt vi ska använda oss av sociala media. Inte heller någon avvägning kring risker och fördelar, hur vi agera som privat respektive offentlig person på detta forum, hur vi hanterar ”oönskad information” som vi får reda på och där anmälningsplikten träder in.

Eftersom ovanstående inte diskuterats och förankrats i hela arbetsgruppen är det inte heller förankrat ordentligt i ledningsgruppen. Den är som tidigare beskrivits, liksom dataenheten på kommunen, informerad om att ”så här jobbar vi - OK?” men inte mycket mer.

Under utbildningen har jag varit i kontakt med ansvariga på kommunen och efterlyst någon typ av centralt policy dokument men utan framgång. Informationen jag får är att det är ”vanligt sunt förnuft” som ska råda kring privat/offentlig, anmälningsplikt etc. På ett sätt en sympatisk inställning att inte dramatisera riskerna med användandet av sociala media men det känns för Ung Resurs uppdrag inte tillräcklig.

Det finns alltså inget genomtänkt och förankrat policydokument om hur, varför och när Ung Resurs ska använda Facebook /sociala media i sitt arbete.

Detta är ett uppdrag som jag tillsammans med den kollega som också gått utbildningen ”unga , sex och internet” har ambitionen att utföra;

Steg 1; är att lyfta behovet av ett gemensamt myndighetsövergripande policy – dokument i frågan på nästa ledningsgrupp om en dryg vecka och göra det i ljuset av den ökande förståelse vi fått under utbildningen. Tanken är att tillsammans göra någon typ av ”spot-analys” och vikta fördelar/vinster, nackdelar/faror både ur tjänstemanna-, ungdoms – och verksamhetsperspektiv.

Steg 2; att utifrån resultaten av diskussionen på ledningsgruppen, skriva ett ”policy-dokument” om hur Ung Resurs personal ska arbeta med sociala media / Facebook framöver. Denna policy bör fattas ett formellt beslut om första ledningsgruppen nästa år, då kommer också några nyanställda att delta och det känns extra viktigt att få med dessa i diskussionen.

Steg 3; att kontinuerligt revidera dokumentet utifrån de förändringar som sker både i Ung Resurs verksamhet och hos medaktörer men också utifrån utvecklingen på de arenor, t ex Facebook ungdomarna är på.

Steg 4; om tiden medger och intresse finns från kollegor och chefer i Ung Resurs men också på våra basverksamheter socialtjänst och IV/gymnasieskolan men också andra aktörer, sprida kunskap i frågan genom t ex någon temadag.

Litteraturförteckning;

”men fråga mig bara” Ungdomsstyrelsen och Stiftelsen allmänna barnhuset

” Möjligheternas arena” Cecilia Löfberg 2008

”Barn och sexuella övergrepp via It” Linda Jonsson, Christina Warfvinge och Lena Banck 2009

”ses offline?” Josefin Grände och Johny Lindqvist 2010

”Från snack till verkstad” Ungdomsstyrelsen 2010

”Se mig” Ungdomsstyrelsen 2009